

Aceasta este o carte care-l readuce pe Mani, fondatorul doctrinei maniheiste în conștiința oamenilor. A fost înțelept, profet, medic, filozof, care a trăit până la vârsta de 24 de ani într-o comunitate religioasă iudeo-creștină la care aderase și tatăl său.. S-a născut în anul 216, în apropiere de Ctesifon. A început să predice o nouă doctrină în India nordică , apoi în tot Imperiul Persan, sub protecția regelui Șapur. *„Povestea lui Mani începe în zorii erei creștine, la mai puțin de două veacuri de la moartea lui Iisus. Pe malurile Tigrului încă mai zăbovesc o sumedenie de zei. Unii s-au ivit din potop și din alte scrieri, ceilalți au venit odată cu invingătorii sau cu negustorii.*

La Ctesifon, puțini credincioși își rezervă rugăciunile unui idol unic. Dau târcoale sanctuarului lui Nanai, numele unei zeități familiare, pe care grecii o numesc Afrodită, perșii-Anahita, egiptenii-Isis, romanii-Venus, arabii- Allat, pentru fiecare ea este o mamă care-i hrănește, iar sânul ei generos miroase a pământ cald și roșu, cel irigat de fluviul etern.”

Ctesifon, sau Ctesiphon, capitală a Imperiului Persan în timpul parților și sasanizilor, unul dintre cele mai vechi orașe ale Mesopotamiei, probabil unul din primele cetăți ecumenice.

„Nu departe de acolo[...], se înalță templul lui Nabu. Zeu al cunoașterii, zeu al lucrului scris, el veghează asupra științelor, oculte și evidente. În zilele de glorie ale Babilonului, numele acestui zeu îl preceda pe cel al suveranilor, care se numeau astfel Nabunassar, Nabupolassar, Nabucodonosor.[...].Nabu, zeul scribilor, este și scribul zeilor, singurul care are sarcina de a înscrie în cartea veșniciei faptele trecute și viitoare. Unii bătrâni își acoperă în grabă chipul atunci când merg de-a lungul zidului galben-brun al templului. Poate că Nabu a uitat că ei încă se află pe lume, de ce să i-o reamintescă?”

Comunitatea iudeo-creștină la care aderase tatăl lui Mani, era condusă de un lider, Sittai, care

„când i se oferă o cupă cu vin, varsă băutura la picioarele unui copac; când cineva îi aduce o frigare cu lăcuste fripte, atitudinea sa e aceeași.”

La o procesiune religioasă dedicată lui Nabu, unul dintre preoții care duceau statueta, se împidică. Statueta cade și se sfărâmă. Sittai înțeleptul e cel care a înfipt un toiag în pământ care a dus la declanșarea acestei adevărate tragedii pentru credincioși. Pattig, învățăcelul, îl întreabă pe Sittai ce are împotriva zeului Nabu. Răspunsul învățatului:

„Să fiu pornit împotriva bușteanului acela sculptat? El nu poate nici să facă rău, nici să te vindece. Ce ar putea face Nabu pentru tine sau pentru mine, dacă nu poate face nimic pentru el însuși?”

Sittai spune despre zeul la care se închină el:

„Zeul la care mă închin eu nu cade, nu se face zob, nu se teme nici de toiagul meu, nici de ironiile mele. El este cel care dă nume ființelor și lucrurilor.”

Mariam, soția lui Pattig află de dorința soțului de a-l urma pe Sittai pentru a-l descoperi pe zeul unic. Pentru aceasta, soțul trebuie să se despartă de soție, iar copilul lor, când va fi destul de mare, va fi luat de tată și crescut printre cei care cred într-un singur zeu. Greu moment pentru Mariam:

„lacrimile ei calde de copil curg pe tăcute, mintea ei e golită de orice așteptare, își reazemă timidă fruntea de brațul bărbatului ei, încetișor, fără să apese, făcându-se la fel de ușoară ca o șuviță din propriile-i cosițe.”

Pattig intră în comunitatea „Veșmintelor Albe”, unde primește botezul în fluviul Tigru,

o apă rece în acel moment al anului:

„Dacă soarele primăvăratec era deja cald, apa Tigrului mai păstra încă, răcoroasă, amintirea zăpezilor munților Taurus.”

Primind astfel botezul, Pattig are parte de pilde de înțelepciune. I se spune:

„...comunitatea noastră este precum măslinul. Cel neștiutor îi culege fructul și mușcă din el; părându-i-se amar, îl azvârle. Același fruct, cules de cel inițiat, când e copt și îngrijit, îi va dezvălui un gust minunat, iar în plus îi va da ulei și lumină. Aceasta este religia noastră. Dacă îți pierzi curajul la primul gust amar, nu vei ajunge niciodată la Mântuire.”

Sittai ține numeroase lecții de asceză discipolilor săi. Una dintre ele este despre cum poate omul să-și stăpânească foamea.

„Asta era tema lui preferată la ceasul poftei de mâncare: trupul, zicea el, e un catâr, călărețul e spiritul, el trebuie să se oprească uneori pentru a hrăni animalul, dar nu acesta alege drumul sau opririle, vai și amar de călărețul care cedează în fața capriciilor animalului pe care călătorește.”

Înțeleptul Sittai are sfaturi pentru învățăceii săi și în ceea ce privește năzuințele inimii pentru domnișoarele din localitatea unde își aveau tabăra:

„...și mai cu seamă nu zăboviți să le priviți, sunt frumoase cât ține o recoltă și se ofilesc de îndată ce sunt culese.”

Se naște copilul lui Pattig și al lui Mariam, pe nume Mani.

„Se spune că s-a născut în anul 527 potrivit astronomilor din Babel, pentru era creștină 14 aprilie 216. La Ctesifon domnea Artaban, ultimul suveran part, iar la Roma făcea ravagii Caracalla.”

Fiul lui Pattig, are un prieten în comunitatea condusă de Sittai, pe Malchos, care recunoște (după destule încercări de a ocoli adevărul) în fața prietenului său afinitatea sa pentru Chloe, o tânără din sat.

„Dacă aș vedea în prunul ăsta un mugur înflorit și aș spune „uite o prună”, ar însemna să mint? Nici vorbă, aș lua-o doar cu un anotimp înaintea adevărului.”

Mani este întemeietorul picturii orientale. Lucru greu de explicat prin succesiunea logică a faptelor din viața sa. Comunitatea în care trăise primii ani ai vieții sale, „Veșmintele Albe”, era un mediu

„refractor la orice frumusețe, la orice culoare, la orice eleganță a formelor.”

Mani pleacă din comunitatea sa la douăzeci de ani. Nu putea pleca mai repede dintre ai săi întru credință,

„...era nevoie de douăzeci de ani de lentă călătorie în jurul sinelui. Punerea în mișcare a lumii se zămislește cu multă răbdare.”

Filozofia lui Mani începe să fie cunoscută. Pentru început le dă lecții de viață Veșmintelor Albe:

„Pretindeți că roadele care provin din pământul Comunității sunt „masculine” și pure, nu așa spuneți? De ce le vindeți atunci în afară, sătenilor nelegiuți care le sfărâmă în dinții lor impuri?”

Ce sunt legile universului pe lângă oamenii învățați?

„Legile universului nu sunt votate de adunări de cărturari. Ele sunt ceea ce sunt, prin ce le-ar putea modifica părerile noastre?”

Interesantă filozofia maniheistă despre formarea universului, despre bine și rău. Se spune că la început existau două lumi, cea a Luminii și cea a Întunericului.

„În Grădinile Luminii se găseau toate lucrurile care puteau fi dorite, iar în Tenebre sălășuia dorința, o dorință puternică, poruncitoare, furtunoasă.”

Între timp, Mani continuă să își pună întrebări despre lume și prea multele ei religii.

„Mă întreb uneori dacă nu cumva stăpânul Tenebrelor este cel care inspiră religiile, doar cu scopul de a desfigura chipul lui Dumnezeu?”

Fără îndoială, Mani era un orator desăvârșit. Atât de desăvârșit încât și cei care nu-i înțelegeau limba rămâneau fascinați de cuvintele sale:

„Mani se exprima în arameeană și nu erau prea numeroși cei ce-l puteau înțelege: preotul, doi-trei cărturari...Și totuși fiecare dintre cei prezenți îl asculta. Căci se făcea auzită limba lui Iisus și a lui Toma. Totul stătea în intonație, în câteva nume binecuvântate care se putea desluși în chipul emaciat al aceluia om cu piciorul stâmb venit de pe meleaguri sfinte.”

Întrebat de cineva în numele cui propovăduiește, înțeleptul din Babel spune:

„Se numește

„Regele grădinilor luminii”

.”

Regele sasanizilor din acele timpuri era Şapur, regele Iranului, un prieten al lui Mani. Toate acţiunile propovăitorului noii religii erau făcute în urma

„discuţiilor” dintre el şi „vocea” pe care o auzea, sau „geamănul” cum scrie Amin Maalouf.

„Geamănul” dă sfaturi pe care şi azi le putem urma:

„Mani, uită de aur, nu da atenţie falei, nu lăsa nicio fiinţă omenească să-ţi ia ochii, fie ea rege sau profet. Soarta a pus în el ce-a pus şi în tine, şi în oricare altul. Important e să devii conştient de acest lucru. Peste o mie de ani, nimeni nu va mai vorbi despre Şapur decât pentru că drumul tău a trecut pe la curtea ta.”

Revelaţia pe care Mani încerca s-o transmită ascultătorilor săi este aceea că

„A început o eră nouă care are nevoie de o credinţă nouă, o credinţă care să nu fie aceea a unui singur popor, a unui singur neam □ sau a unei singure învăţăături.”

Celor care postesc şi se laudă cu aceasta, medicul din Babel(cum mai era numit) le spune:

„Înţeleptul nu posteşte decât spre a fi mai apropape de sine însuşi. Dacă renunţi la ceva, n-o face pentru a te conforma cerinţelor unei comunităţi, nici de teamă de pedeapsă, nici în nădejdea că vei aduna glorie pentru a străluci într-o altă lume.”

Excepţională lecţie de viaţă! Sasanizii câştigă o importantă bătălie împotriva romanilor, conduşi de împăratul Valerian. Războinicii lui Şapur puneau câte o săgeată în nişte panere uriaşe de răchită. La sfârşitul luptei, fiecare soldat lua o săgeată înapoi, astfel încât numărând săgeţile neridicate, se putea şti câţi oameni au pierit pe câmpul de luptă.

Scriitorul Amin Maalouf spune despre legendarul său personaj:

„Fiecare religie își va fi avut legiunile ei. Nu și cea a lui Mani. Se înșelase el în privința epocii? Să se fi înșelat oare în privința planetei?”

Medicul din Babel era și un renumit pictor al epocii sale. Însuși regele Șapur i-a cerut să-i facă un tablou, dar dacă se poate din memorie, pentru că anii au cam trecut peste rege... Răspunsul înțeleptului a fost pe măsura faimei sale:

„Memoria mea a păstrat imagini, dar nu sunt cele pe care le văd ochii mei.”

Șapur e pe moarte. Autorul romanului „Grădinile luminii” ne spune asta într-un mod la care nu ne-am fi așteptat:

„Când crainicii veniă să strige pe străzile Ctesifonului că nici un locuitor nu trebuia să ceară ajutor de vindecare în cursul zilelor următoare, pentru ca Cerul să nu fie solicitat și pentru alte vindecări în afară de aceea a regelui regilor, iar harul să nu se împrăștie, oamenii înțeleșeseră că Șapur era pe moarte.”

Tristul eveniment se produce. Fără lacrimi, pentru că

„A plânge un mort, potrivit Avestei, înseamnă a te îndoii de Mântuire, iar asta este cea mai comună expresie a necredinței.”

Trupul regelui, dar al oricui altcineva, era dus într-un turn și lăsat acolo pradă păsărilor. Apoi, oasele erau depuse într-o urnă. Morții nu se îngropau pentru că pământul nu trebuia pângărit cu un cadavru în descompunere.

Moartea regelui regilor aduce după ea schimbări dramatice în viața înțeleptului. Se dă un edict, în care se spune:

„Mani, fiul lui Pattig, din neamul pașilor și din casta războinicilor, medic de felul lui, pentru că a proferat diverse păreri contrare Religiei Adevărate, va fi surghiunit din ținuturile Mesopotamiei, Armeniei, Persidei...”

Noul rege, Bahram, îl întreabă pe Mani, deja condamnat la moarte, cum de tatăl și fratele său l-au ascultat cu atâta venerație. Răspunsul e simplu și atât de frumos...

„Au auzit din gura mea adevărurile care erau în ei. Nu ne ascultăm de obicei decât propria noastră voce.”

„Geamănul”, acea voce pe care înțeleptul o auzea din când în când, îi spune, pregătindu-l pentru marea trecere:

„Când vei închide pentru ultima oară ochii, ei se vor deschide pe dată, fără ca tu s-o fi vrut. Iar prima ta clipă va fi una a neîncrederii. La credincioșii cei mai tari stăruie îndoiala; iar în necredința cea mai puternică sălășuiește speranța nemărturisită. Față în față cu Lumea de Dincolo, oamenii nu fac altceva decât să joace niște roluri, credința lor comună este înscrisă în osteneala trupurilor lor.”

Tot vocea din ceruri îi spune:

„Cel ce a trăit pentru a stăpâni va suferi că nu mai este ascultat; cel ce a trăit pentru a poseda nu mai posedă nimic, mâna i se întinde peste neant. Ceea ce era al lui aparține de acum altora. Ca un câine la capătul lesei, va bântui veșnic locurile șederii lui pământești, dar legat. Grădinile luminii aparțin aceluia care au trăit desprinși de toate.”

După moartea înțeleptului,

„Pătimirea lui Mani se confundă de atunci cu a noastră.”

În final, Amin Maalouf ține să ne spună:

„Cartea aceasta este închinată lui Mani. Și-a propus să-i povestească viața. Sau ceea ce se mai poate încă ghici după atâtea veacuri de minciună și uitare.”

Sunt oameni în fața cărora minciuna și uitarea n-au nicio putere...Unul dintre ei a fost Mani...Și încă ceva: sfaturile primite de Mani de la Geamănul său le putem urma și noi. E bine să nu uităm că suntem egali oricui din lumea aceasta.

„Soarta a pus în el ce-a pus și în tine, și în oricare altul. Important e să devii conștient de acest lucru.”